

3.^A DESENA D'ABRIL
LEIPZIG — 1924

LES DUES MANCOMUNITATS

Cal que tot català reflexioni sobre el que representava la Mancomunitat antiga, i el que significa avui la Mancomunitat nova: aquella, integrada per diputats que el poble elegia; aquesta, per diputats que el general governador de cada província ha triat a son albir. Es a dir, Catalunya havia cridat a regir-la els homes que creia mes patriotes, mes ben orientats, mes ben preparats; els militars que s'han embutxacat la sobirania popular, qui voleu que hagin cridat sinó aquells que puguin ésser ninots en les mans llurs, aquells que es vulguin moure segons els cordillets que ells estiran?

I quina és la intenció del Directori envers Catalunya? Ben clar ho va dir amb la seva franquesa En Primo de Rivera a la reunió que tingué lloc a Capitanía el 9 de gener: «Catalunya està excessivament catalanitzada, i el que cal és espanyolitzar-la».

Espanyolitzar-se, per Catalunya vol dir tornar a tenir escoles en corrals, hospitals on els malalts s'infectin en la brutícia, asils on els orfens i els vellets passin gana, pobles incomunicats, carreteres per on qui no vulgui trencar-se la nou del coll, triga doble temps a fer un trajecte; vol dir no tenir escoles superiors, ni biblioteques, ni museus, ni telèfons, ni una defensa contra les plagues i les epidèmies, ni una guia ni una protecció per a desenrotllar les indústries noves, fomentar la ramaderia, millorar els cultius; la llista no s'acabaria mai: vol dir no tenir tot allò que havia començat a fer la Mancomunitat antiga, que és el que no havia fet mai l'Estat Espanyol a Catalunya ni tan sols a Espanya, perquè per fer-ho a Espanya faltava als governs espanyols competència, i per fer-ho a Catalunya els faltava, a més a més, amor a la terra.

Els homes que el 13 de setembre es recolzaren en Catalunya per assaltar el poder, enlluernant la burgesia amb la gran promesa (quina promesa per a un país civilizat!) que ja no es mataria més la gent pels carrers, ara li ho han pagat perseguint a patricis que no havien comès altre crim que voler fer de Catalunya un país europeu: i això, mentres festeigen de la manera mes baixa l'ajut d'aquell politics espanyols que ells mateixos havien qualificat de perversos i de funestos!

Mireu només a qui han hagut d'acudir, per a encomanar-los aquesta obra, que ells diuen—potser sense pensar que el mot sigui tan i tan just—ésser d'«espanyolització»: als forasters plens d'odi per a la Catalunya on viuen, la qual els ha fet rics; als catalans renegats i als botiflers de la Unió Monàrquica, gent plena de despit d'haver-se vist rebolcats en cent eleccions, fins quan per guanyar s'havia valgut de la policia i dels pistolers. Ara poden treure tranquil·lament la bilis acumulada, ara poden revenjar-se dels partits que tenien la confiança del poble i alçar la calúnnia i la injúria sobre enemics que tenen les mans lligades i el torçó a la boca. I aquets homes encara goson creures cavallers i dir que Catalunya és amb ells!

Comensaren reconeixent, els hipòcrites! que l'obra de l'antiga Mancomunitat era admirable, grandiosa; ara però, volen demostrar al poble que l'antiga Mancomunitat no havia fet res de bo, que tot era un desori, un malbaratament de cabals, i per això falsifiquen xifres i vomiten calúnnies sobre tothom que des d'un lloc elevat o modest havia col·laborat en aquella obra de civilització. Molt han recorregut al públic amb disposicions i notes i declaracions que no més amb llur estil ja declaren a tota consciència recta la intenció partidista i antipatriòtica que les dicta. En privat seria inacabable d'esplicar—alguna cosa ja en va sortir a la llum—les humiliacions i ofenses que els funcionaris sospitosos de no ésser botiflers han de sofrir fins a decidir-se a presentar la dimissió.

Tot s'anirà sabent. Catalunya tindrà motius ben clars per a arrossegar un dia aquets traidors.

Ara com ara, tot català que raoni ha de veure la qüestió així: la Mancomunitat antiga creava, la Mancomunitat nova destrueix; pero crear és obra d'amor, destruir és obra d'odi: doncs la Mancomunitat nova és l'enemiga de la nostra terra, és un instrument dels perseguidors seculars de Catalunya.

CATALÀ: *posa tots els teus mitjans, tot el teu esforç a salvar allò que l'antiga Mancomunitat construí per a la catalanització de Catalunya; no perdonis els que treballen per espanyolitzar-la.*

LA VERITAT SOBRE ELS DELEGATS GOVERNATIUS O UN CACIQUISME VERGONYANT

Quan el Directori que presideix el Primo (alies L'Oca-Reial, segons l'Unamuno) veié que la seva *boutade* d'escalar el poder no havia convençut ningú—malgrat la martingala de la *opresión del separatismo*,—s'adonà que naturalment havia de preparar-se la retirada («repliegue» segons l'expressió de la milícia espanyola) i cercar qui volgués substituir-lo. Es clar que aixó era difícil; cap espanyol de dos dits de front era capaç de voler ésser hereu de tal herència. Solament els catalans renegats eren capaços d'acceptar-ho i aquests, francament, tots sabem el que valen i que són *uns sacs d'enveja i de bilis*. Davant d'aquesta dificultat se li ocorregué com a única salvació *fer-se un partit*, ja que el partit no existia. I crearen els delegats governatius, cacics de cacics, amb l'objecte d'anar laborant per tal de fer en son dia unes eleccions sistema Mussolini: és a dir, *a tiro limpio*. Veu's aquí la veritat de la creació dels tals delegats, els quals, amb el temps que actuen, han anat fent ço que han pogut per complir aquesta comanda.

Als catalans, però, no ens interessa molt aquest aspecte. Hi estem tan fets a les facècies dels cacics, que ja no ens fan fret ni calor. Només cal recordar les darreres eleccions durant les quals els empresonaments (d'En Macià entre altres) eren el mot de consigna, per a riure'ns de totes les pressions. En unes eleccions, fossin com fossin, Catalunya diria el seu mot definitiu. (I si ho volen provar, que ho provin. Així fos i demà festa).

Hi ha un altre aspecte que és més interessant: és el paper de constants mortificadors dels sentiments naturals i propis del nostre poble.

Tots ells creuen que la seva missió sagrada és de combatre l'ànima de Catalunya. I per això descendeixen a detalls inconcebibles. Veieu algun exemple: El delegat de Vilafranca visita una escola i les noies, naturalment, el saludaren en català. Ell es girà a la mestra i li digué—*La primera impresión ha sido mala. Esta bien que una Sra. se ponga zapatillas para los queazeres domésticos, pero que diria Vd. si de este modo recibiese las visitas?* L'idiota volia dir que la nostra llengua és una cosa d'estar per casa. El seu *il·lustre* president el Gran Primo, la tolera en *los labios femeninos*; ell, més purità, només els dies de fer disabte.

Altre exemple és el cas del delegat de Vilanova, qui feu estar de genollons en terra, mentres dura la seva visita, a una nena, pel terrible crim de dur una cartera

amb una cinta dels colors catalans. Aquest subjecte encarregà al retirar-se que els nens, en arribar a casa saludessin llurs pares... en espanyol. Naturalment que els infants no en feren cabal; si, però, un bon xic de riota. Amb tot cal citar-los, perquè tots els catalans sàpiguen qui son aquests intrusos i els professin tot el rencor i tot l'odi que es mereixen.

Entre aquestes notes, vives i cruents, cal citar també la part satírica d'aquets *redemptors*.

El de Valls visita la casa de la Vila, la qual feu desallotjar quasi en sa totalitat per tal d'habitar-la, tot dient: *Para mí no se molesten, estos mismos muebles me sirven estupidamente bien*.

La muller del de la Bisbal quan sapigué que el seu *il·lustre* espòs tenia que partir cap aquell indret, va tenir encare esma per a dir-li: *Anda, ve a civilizar a aquellos bárbaros*; resposta digna d'una noble descendent de Guzman el Bueno, l'home de les frases de *re-lumbrón*.

Heu's aquí el que es aquesta carregosa institució a la qual el president nominal del Directori (ja que l'efectiu es en Martinez Anido) s'atreu a denominar democràtica. Vaja una democràcia! Tots els tals delegats son coronels o capitants, la majoria retirats, és a dir, la classe més passiva que hom pugui imaginar-se. Per dir-ho en una frase actual, *l'element consumidor* per excelència, perquè no produeix res i consumeix molt.

I aquesta noble institució democràtica L'HA DE PAGAR EL POBLE. Totes les despeses dels delegats governatius (sobressou, personal subaltern, viatges, correspondència, llum, habitació, etc. etc.) carreguen demunt el pressupost dels nostres municipis.

Catalans; cal començar doncs una campanya hostil contra aquestes animetes que volen trepitjar-nos en ço que ens és més sagrat: l'amor de la nostra única Patria, Catalunya.

Cal començar una campanya en que tots i cadascú aportem el nostre esforç per tal de molestar-los i arribar a fer-los la vida impossible.

CAL ISOLAR-LOS COM A UNS APESTATS.

No aneu allà on ells vagin. En els llocs públics (teatres, cassinos, cinemes) rebutgeu els seients del seu costat. No permeteu que els vostres fills juguin ni tinguin cap relació amb els seus. Mostreu-vos dignes i energicament serens, sense témer les seves ires ni admetre el seu afalac. Si us visiten, no els torneu la visita. Catalans: ISOLEU-LOS I EN TOT MOMENT DEMOSTREU-LOS EL VOSTRE ODI MES FERM.

NOTICIARI

NOVES PERSECUCIONS CONTRA ELS CATALANS

El director de «El Dia» de Terrassa Sr. Puigbò, ha estat exiliat a Ansó (Pirineu aragonès). El dit senyor pateix d'una afecció cardíaca i Ansó està situat a uns mil metres sobre el nivell del mar.

—A Castelló d'Empúries han estat empresonats varis patriotes més.

—Relacionat amb els fets de Vilafranca més avall esmentats, la policia espanyola ha detingut el Sr. Alfons Sans i Rossell i altres cinc nacionalistes.

—El president i el secretari de l'Associació Catalana d'Estudiants han estat processats a conseqüència de la pedregada i xiulada amb que fou obsequiat el Rector governatiu de l'Universitat de Barcelona el dia que prengué possessió del seu càrrec.

—Trobant-se absent de Tarragona l'il·lustre Cardenal Vidal i Barraquer, la policia espanyola practicà dos registres en el palau arquebisbal.

—També han estat fets registres als Laboratoris de l'Universitat, regentats pels eminents catedràtics Drs. Nubiola i Pi i Sunyer.

—Tenen intenció de fer-ne un altre al Col·legi d'Advocats de Barcelona perquè els molesta la seva actuació a favor del Dret Civil Català.

CONTRA L'ESCUT DE CATALUNYA

A Vilanova el delegat governatiu no deixà sortir pel Carnaval els estandarts de les entitats recreatives i culturals, perquè en l'escut de la ciutat les quatre barres són massa visibles. Davant d'això, les entitats s'abstingueren de sortir i no hi hagué cercavila.

CONTRA LA NOSTRA PARLÀ

Els governadors i delegats governatius, en saber que s'han de fer conferències, fan tota mena de presions perquè siguin en espanyol. Així mateix han exigít sovint que fossin redactats en espanyol els anuncis de representacions catalanes.

—Molts predicadors han estat obligats a adreçar-se al poble en espanyol, àdhuc en les prèdiques dominicals i en l'ensenyament de la doctrina a les escoles.

ELS PATRIOTES NO RESTEN INACTIUS

La bella iniciativa d'unes dames d'obrir una subscripció per oferir una llàntia a Sant Jordi per tal que cremi sempre per Catalunya, ha reeixit esplèndidament.

—De les moltes banderes hissades darrerament, cal esmentar la separatista a la plaça del Pi i la de la Catedral de Barcelona.

—A Vilafranca del Penedès la bandera espanyola ha estat objecte d'una gran xiulada en una representació teatral. Fets com aquest es repeteixen molt sovint pels cinemes de tot Catalunya i no els esmentem car fóra impossible donar-ne la llista completa.

—Els militars de Vilafranca van fer una gran propaganda per tal que la jura de la bandera fos un acte molt concorregut. Els resultats no pogueren ésser més falaguers: hi assistiren 7 sometenesistes (dels 200 que hi ha) i unes quantes criatures. L'acte va tenir lloc a la Rambla de Sant Francesc en la qual els vilafranquins acostumen a passejar els diumenges; però aquell dia preferiren de fer-ho en un altre indret on no gaudissin d'una companyia tan agradosa.

—Després de la pujada del Directori la premsa barcelonina s'ha vist augmentada amb cinc periòdics catalans més: «Orsai», «El Borinot», «El Guaita», «La Guatlla» i «Bella Terra». També han aparegut tres noves col·leccions: «Els poetes d'ara», «Els contistes catalans» i la «Novel·la Extranjera», que han tingut una acollida extraordinàriament favorable com mai havien tingut publicacions catalanes d'aquesta mena, fins al punt que moltes d'aquestes publicacions s'han agotat ràpidament.

DE LA TASCA DEL DIRECTORI

La formalitat del Directori

El Directori ha garantit la llibertat de Don Santiago Alba si aquest retorna a Espanya. (De qualsevol diari espanyol del dia 7 d'Abril).

—Fa dos mesos que fou publicat un decret prohibint que fossin funcionaris públics, diputats o regidors els que intervingen en empreses que tenen contractes amb l'Estat, Diputacions o Ajuntaments. De com segueixen aquest decret en son mostra els següents exemples: El Sr. Garcia Leaniz, nomenat secretari d'Instrucció Pública és agent administratiu del Port de Barcelona, representant de «Cubiertas y Tejados» i de «Construcciones y Pavimientos», que tenen contractes amb l'Estat. El marquès de Cortina fou deportat per haver dit al rei que En Primo cobrava d'una empresa mercantil i després li fou aixecada la pena per tal que continués intervenint en la Compagnie des Wagons-lits, que també té contracte amb l'Estat. El Sr. Puigmartí, que fins ara ha estat primer tinent d'alcalde de l'Ajuntament governatiu de Barcelona, ha pogut col·locar durant la seva actuació, una gran quantitat dels seus aparells Minimax en moltes dependències oficials de Barcelona i Madrid. Un altre regidor botifler, el Sr. Cera és el factòtum de la Companyia d'extracció de letrines. Un altre, el senyor Damians, ho és de l'Empresa de Pompes Fúnebres. Un altre, en Valentí Via, que es gendre d'En Martínez Anido i ex-diplomàtic al Marroc, es el gerent de la «Exclusiva de Reventa» i ara de les oficines d'aquesta empresa tothom en diu «a can Martínez Anido».

—En Primo va dir que s'havien acabat les recomanacions. N'hi ha tantes o més que abans. No perquè sigui la única, sino per donar només que un exemple i perquè en tenim la còpia exacta esmentarem la lletra del baron de Viver (Biberón) a En Juli Fournier, dient-li que ha pogut col·locar al seu germà a l'Ajuntament, de la

qual extraiem aquest fragment: «Por la lista publicada hoy, habrá visto que aun me ha sido posible atender sus justos y merecidísimos deseos».

Protecció als que sorprenden la bona fe de la gent

El president del Col·legi de Metges es queixa de no haver pogut procedir contra els «curanderos» i intrusistes perquè aquests tenen constituïda una entitat anomenada «Federación Sanitaria de Catalunya» de la qual es president honorari En Martínez Anido i efectiu En Martínez Vargas.

La popularitat del Directori

El repertori dels llaminers s'ha enriquit amb algunes espècies noves: els «directoris» (un borratxo voltat de nou neules) i els «primos» i «percalines» (que són uns borratxos dissimulats). La modèstia dels al·ludits els ha portat a posar un seguit de multes per a evitar adhesions tan «entusiastes».

—Els barcelonins, abans de pensar-hi l'Ajuntament, han donat el nom del Directori a una plaça de la Ciutat. Des d'ara, de la Plaça de les Olles es dirà Plaça del Directori. Sembla que els veïns del Carrer dels Ases han protestat per creure que el seu carrer tindria més dret encara a portar aquesta denominació.

EL FRACAS D'EN BENAVENTE A BARCELONA

De la compenetració de sentiments entre Barcelona i el Directori, tantes vegades esmentada per aquest, n'és bella mostra el gran fracàs del seu ídol Benavente en la seva recent vinguda a Barcelona. A les seves conferències hi anaren quatre gats, i tota la premsa barcelonina en feu la reventada.

EL NUMERO EXTRAORDINARI DE L'«EUROPE NOUVELLE»

Aquesta gran revista francesa, ha dedicat un número a comentar l'actual situació d'Espanya, encomanant-ho a les firmes més prestigioses. L'actuació del Directori hi es fortament censurada i el problema de Catalunya hi és vist amb una gran objectivitat i una simpatia cordial.

De l'article titulat «El Problema Mili» tar» copiem el següent fragment: «L'Estat espanyol està infectat de militarisme. Això no vol dir que el poder militar d'Espanya sigui temible. Al contrari: despenent, per sostenir el seu exèrcit, molt més que qualsevol altre país europeu a proporció dels seus recursos i mantenint un cos d'oficials de 20.000 individus i un Estat Major general prou nombros per comanar els exèrcits de Guillem II, l'Estat espanyol no obstant es troba mancat de defensa. Si un poble regularment armat l'ataqués, Espanya no podria, amb els seus mitjans propis, defensar la integritat del seu territori. Per sostenir el «prestigi de l'exèrcit» Espanya ha consentit mutilacions de ses llibertats civils, com la que li imposa la llei de Jurisdiccions. Ha deixat que els militars es sin-

diquessin i s'administrassin al seu albir. I quan un grapat de moros, mal armats i sense organització s'han atrinxerat al Rif, 140.000 soldats amb tanks, llençamines i gasos asfixiants no han pogut durant 3 anys reprimir la rebel·ló. *Espanya s'està arruinant en favor d'un exèrcit que no li serveix de res.* Aquesta veritat indignaria els oficials, però es un fet provat per l'experiència: les institucions armades han estat un gran obstacle pel progrés d'Espanya i són els butxins de la seva llibertat».

En un altre article, relatiu a la qüestió catalana es diu així: «En el segle 17, Portugal trobà forces per a restablir el seu dret i la seva llibertat, mentres que Catalunya en aquella ocasió lluità desprevinuda i fou vençuda. Però no morí, i n'es prova el que modernament s'hi hagi operat una renaixença en totes les produccions de l'esperit: la llengua ha reconquerit tots els camps del pensament i ha recobrat la seva puresa; la pàtria natural ha reclamat novament els seus drets i així mateix els seus deures. El problema català és, doncs, el mateix problema que el portuguès, retardat alguns segles per raó de circumstàncies històriques».

CAMPANYA ATEMPTATORIA A LA LLIBERTAT DE L'ESGLÉSIA

No havent conseguit els militars que els

digníssims prelats de Barcelona i Tarragona s'ajupessin a llurs exigències, han fet tota mena de presions, algunes veritablement ultratjadores per la dignitat d'un ministre de Déu, per a fer-los renunciar o traslladar-los a una altra diòcesi no catalana.

DESCREDIT DEL GOVERN ESPANYOL DAVANT DEL VATICÀ

Tothom recorda que en son pompós discurs, pronunciat davant del Sant Pare, el rei d'Espanya va demanar que en el primer consistori fossin nomenats cardenals dos prelats sudamericans. Des d'aleshores ençà s'han celebrat dos consistoris que han fet cardenals diversos prelats italians i nordamericans i cap de sudamericà.

En son recent discurs, el Sant Pare ha parlat extensament de França, Alemanya, Rússia, Estats-Units, etc. i no ha fet cap al·lusió a Espanya.

LA PROTESTA DE D'ANNUNZIO CONTRA LA DEPORTACIO DE L'UNAMUNO

«Estimats germans llatins d'art i d'armes. Soc al vostre costat. Soc enterament amb vosaltres per vindicar l'inviolable esperit i l'estil inviolable contra la bèstia

trionfant. L'Espanya lluminosa dels nostres somnis ens apar avui com una pobra terra extingida. Els budells dels seus cavalls estripats en els seus circs, ens semblen menys sinistres que els cervells sanguinosos dels seus caps ximpls. Aquell general subaltern disfressat de tirà picaresc, cal marcar-lo. Cal estampar-li la corona amb un ferro roent que porti incisa la figura del Catoblepas flaubertià. No podem, però, menys de somriure en considerar el soldadot gros que esbufega i esperteneja entrecuixant el seu sabre de fusta pintat amb la subtil i formidable ploma del gran escriptor. Però ell mateix, En Miquel de Unamuno no deixa els confins del Regne enfosquit una mena de claror inestingible? Es el somris del seu desdeny i de la seva ironia, joves germans meus, i àdhuc potser de la seva amor invicta».

ELS PROGRESSOS DE L'IDIOMA ESPANYOL

La «Sociedad Geogràfica» espanyola acaba de publicar un fulletó de 34 planes amb aquest títol: «En defensa de nuestro idioma. Apelación contra el Estatuto que prohíbe el uso del idioma español en los actos oficiales de Filipinas».

MODELS DE FULLES VOLANTS

LA DIFUSIÓ DE LES FULLES VOLANTS

Quan he rebut aquesta fulla, he calculat tot seguit la seva eficàcia. Amb aquest mitjà de divulgació, ço es, copiant-la cinc vegades, al cap de deu dies la majoria dels catalans la tindrà.

Al primer dia,	solament la tindrà un,	el que l'haurà fet
Al segon dia		1 més 5 - 6
Al dia terç		6 més 25 - 31
Al dia quart		31 més 125 - 156
Al dia cinquè		156 més 625 - 781
Al dia sisè		781 més 3125 - 3906
Al dia setè		3906 més 15625 - 19531
Al dia vuitè		19531 més 78125 - 167656
Al dia novè		167656 més 390625 - 558281
Al dia desè		558281 més 1953125 - 2.511.406

CATALÀ! Trepitjant els sentiments de la ciutat que l'ha enriquit, En Dionís Conde, dels "Almacenes de El Siglo", ha acceptat un lloc entre els diputats ESQUIROLS que han anat a usurpar la veritable representació de Catalunya. Us recordem que fou a Irlanda amb un motiu semblant i contra un subjecte anomenat BOYCOTT on per primera volta tots els bons patriotes van fer el buit a qui representava un escarni contra els sentiments de la terra.

No dubteu de l'eficàcia del procediment i propagueu-lo. Com podriem somniar coses mes grans si no sabessim esser disciplinats i energics en accions que tan poc sacrifici exigeixen!